

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-023-03/2014
P/14/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/047 – Wykorzystanie przez samorzady powiatowe środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej PFRON)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Anna Rudnik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90692 z dnia 15 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, 41-200 Sosnowiec, ul. 3 Maja 33 ¹ , REGON 003465774
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grażyna Smak, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3-4)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia², że MOPS w kontrolowanym okresie, tj. w latach 2011-2013 prawidłowo i zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Sosnowcu wykorzystał środki PFRON przekazane na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Otrzymane środki wydatkowano na zadania określone w uchwałach Rady Miejskiej w Zabrze, zaspokajając zidentyfikowane potrzeby osób niepełnosprawnych.

W działalności Ośrodka stwierdzono nieprawidłowości, polegające na [1] zawieraniu aneksów do umów o dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej z naruszeniem zasad określonych w przepisach, [2] pomijaniu w kontrolach warsztatów terapii zajęciowej wymaganej przepisami oceny prawidłowości wykorzystania środków PFRON oraz [3] niedokumentowaniu ustaleń kontrolnych dotyczących nieprawidłowości w zakresie zatrudnienia w warsztatach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Rzetelność ustalania zapotrzebowania na poszczególne rodzaje udzielanej pomocy oraz dostosowywania zakresu realizowanych zadań do zidentyfikowanych potrzeb.

1.1. „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Sosnowcu na lata 2011-2014”³ -

¹ zwany dalej „MOPS” lub „Ośrodkiem”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Zwany dalej „Programem”.

opracowany został przez Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu i przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Sosnowcu⁴ z dnia 30 czerwca 2011 r. Przedstawiono w nim sytuację osób niepełnosprawnych na terenie Sosnowca wraz z danymi statystycznymi za lata 2001 - 2010. Wskazano również priorytety, cele i kierunki działania przewidziane do realizacji, przy czym nie ustalono hierarchii planowanych zadań. Określono także podział zadań, do właściwości MOPS we współpracy z Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu⁵ przypisując zadania określone w art. 35a ust. 1 pkt 7a-7d, 8 i 9c ustawy o rehabilitacji, tj.: dofinansowanie: uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów oraz likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej oraz zlecenie zadań z zakresu rehabilitacji do realizacji przez fundacje i organizacje pozarządowe.

(dowód: akta kontroli str. 37-82, 85)

1.2. W okresie objętym kontrolą MOPS faktycznie realizował zadania związane z dofinansowaniem uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz dofinansowaniem kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej⁶, tj. zadania określone w art. 35a ust.1 pkt 7a i pkt 8 ustawy o rehabilitacji. Ograniczenie – w stosunku do zakresu wynikającego z przepisów ustawy o rehabilitacji - działań MOPS do ww. dwóch zadań wynikało z postanowień Statutu Ośrodka nadanego uchwałą Rady Miejskiej w Sosnowcu i miało swoje odzwierciedlenie w zapisach Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka⁷.

Zadania realizowane przez MOPS stwarzały osobom niepełnosprawnym lepsze warunki dla uczestnictwa w życiu społecznym, co zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rehabilitacji, jest celem rehabilitacji społecznej. Przy ustalaniu zapotrzebowania na ww. formy pomocy w poszczególnych latach, jak podała Dyrektor MOPR, kierowano się głównie zgłoszeniami osób niepełnosprawnych i analizą wniosków złożonych w latach ubiegłych.

(dowód: akta kontroli str. 6-14, 15-33, 83, 63-65, 85-86)

1.3. Stopień zaspokajania potrzeb, według wyjaśnienia Dyrektor MOPS, w przypadku WTZ ustalano jako stosunek liczby osób uczestniczących w zajęciach do sumy liczby osób oczekujących na przyjęcie do warsztatów i uczestniczących w zajęciach. Wskaźnik ten wynosił 93 % w latach 2011 – 2012 i 98 % w 2013 r. W przypadku dofinansowania udziału w turnusach rehabilitacyjnych, jak wyjaśnił Dyrektor MOPS, stopień zaspokojenia potrzeb przyjmowano jako relację liczby osób, którym przyznano pomoc do osób uprawnionych⁸. W latach 2011 - 2013 wnioski o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych złożyło 641, 787 i 748 osób (osoby niepełnosprawne i opiekunowie), z czego pozytywnie rozpatrzono 583 (74,1 %) w 2012 r. i 182 (24,3 %) w 2013 r. W roku 2011 wszystkie wnioski rozpatrzono odmownie. Powodem odmowy, jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, był brak środków finansowych. Według wyjaśnienia z-cy Prezydenta Miasta, decyzję o niedofinansowaniu w 2011 r. uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych podjęto w wyniku *analizy sytuacji finansowej Miasta, wykazującej tendencje spadkowe, co było spowodowane m.in. wzrostem wydatków na dofinansowanie ze środków własnych działalności WTZ.*

(dowód: akta kontroli str. 87- 89, 112-113, 452)

⁴ Uchwała Nr 144/IX/2011.

⁵ Zwany dalej „Wydziałem Zdrowia”

⁶ Zwanych dalej „WTZ” lub „warsztaty”.

⁷ Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora MOPS nr 790 z dnia 11 sierpnia 2010 r., z kolejnymi zmianami.

⁸ Według MOPS to osoby posiadających aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, skierowanie lekarza na turnus i złożyły kompletny wniosek o udzielenie dofinansowania.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Stosowane metody pomiaru realizacji zadań.

2.1. Według wyjaśnienia Dyrektor MOPS, Ośrodek analizował skuteczność rehabilitacji prowadzonej w dwóch WTZ funkcjonujących na terenie Sosnowca, na podstawie rocznych sprawozdań przekazywanych przez jednostki prowadzące warsztaty. W efekcie tych analiz ustalono, że w latach 2011-2013 liczba uczestników WTZ prowadzonych przez Fundację im. Brata Alberta z siedzibą w Sosnowcu⁹, u których stwierdzono postępy w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, stanowiła odpowiednio: od 14% do 19% i od 27 do 43%. W przypadku uczestników warsztatów prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski z siedzibą w Sosnowcu¹⁰ wartości te wynosiły od 41% do 55% i od 31 do 39%. Zatrudnienie podjęło natomiast tylko trzech z 49 uczestników warsztatów prowadzonych przez TPD, w tym jeden w 2011 r. i dwóch w 2013 r.

Izba zauważa, że z uwagi na zróżnicowaną skuteczność rehabilitacji prowadzonej przez WTZ dla aktywizacji osób niepełnosprawnych, zasadnym jest dokonywanie analizy w tym zakresie i poszukiwanie najlepszych praktyk.

Według wyjaśnienia z-cy Dyrektor MOPS, na podstawie informacji o przebiegu turnusów rehabilitacyjnych przekazanych przez organizatorów turnusów, Ośrodek nie jest w stanie ocenić, w jakim stopniu turnusy te przyczyniły się do ogólnej poprawy sprawności psychofizycznej oraz rozwijania umiejętności społecznych uczestników. Zdaniem Dyrektora Ośrodka „informacje te nie mogą stanowić podstawy pomiaru efektów turnusów rehabilitacyjnych”.

(dowód: akta kontroli str. 102-107, 217)

2.2. W latach 2012 – 2013 na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych wykorzystano wyłącznie środki przekazane przez PFRON według algorytmu w kwotach 489,8 tys. zł i 152,4 tys. zł (w 2011 r. tej formy rehabilitacji nie dofinansowywano). W turnusach tych uczestniczyło - odpowiednio w latach - 419 osób niepełnosprawnych i 164 ich opiekunów (łącznie 583 osoby) oraz 111 osób niepełnosprawnych i 71 opiekunów (łącznie 182 osoby).

Na dofinansowanie działalności WTZ w latach 2011 - 2013 wykorzystano w pełnej kwocie środki przekazane przez PFRON według algorytmu, tj. 1.272,1 tys. zł, 1.271,9 tys. zł i 1.272,0 tys. zł, natomiast ze środków własnych w każdym roku analizowanego okresu wydatkowano 141,4 tys. zł. Łącznie na tą formę pomocy wykorzystano w kolejnych latach 1.413,5 tys. zł, 1.413,3 tys. zł i 1.413,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 103-104, 105, 108, 126, 114-122, 162)

2.3 W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą do WTZ prowadzonych przez TPD i Fundację uczęszczało odpowiednio 49 i 37 osób niepełnosprawnych. Średni koszt przypadający na jednego uczestnika w obydwu WTZ był zbliżony i wynosił: 16.440 zł w kolejnych trzech latach w WTZ prowadzonych przez TPD i od 16.378 zł w 2011 r. do 16.322 zł w 2013 r. w warsztatach prowadzonych przez Fundację.

⁹ Zwana dalej „Fundacją”.

¹⁰ Zwane dalej „TPD”.

Skuteczność pomocy w formie dofinansowania WTZ, mierzona liczbą osób, które podjęły zatrudnienie w stosunku do liczby uczestników warsztatów wynosiła w przypadku warsztatów prowadzonych przez TPD 2,1 % w 2011 r. i 4,1 % w 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 105, 164-198)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Przestrzeganie obowiązujących przy dokonywaniu wydatków publicznych zasad: uzyskiwania najlepszych efektów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

3.1. Analiza dokumentacji pięciu uczestników najdłużej przebywających w WTZ¹¹, wykazała, że w przypadku czterech osób Rada Programowa WTZ w wyniku dokonanej w grudniu 2012 r. kompleksowej oceny, stwierdziła gotowość do podjęcia przez nich pracy w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy z trenerem wspomagającym i nadzorującym pracę, jednakże ze względu na brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, przedłużyła ich terapię w WTZ. Odnosnie jednej osoby Rada Programowa podjęła decyzję o potrzebie skierowania jej do ośrodka wsparcia ze względu na brak postępów w rehabilitacji i złe rokowania co do możliwości osiągnięcia postępu. Ze względu jednak na okresowy brak takiej możliwości przedłużono jej okres terapii w WTZ.

(dowód: akta kontroli str. 268-269, 173-180)

Struktura okresów pobytu uczestników WTZ na koniec 2013 r. w porównaniu do stanu na początku 2010 r. kształtowała się następująco: liczba osób uczestniczących w warsztatach przez okres 1-3 lat była porównywalna i wynosiła odpowiednio 14 i 13 osób. Zbliżony był również ich średni wiek, tj. 27 i 28 lat. Liczba osób, które były uczestnikami warsztatów 4 do 5 lat zmniejszyła się z 26 do 13, przy tej samej średniej wieku wynoszącej 29,7 lat. Wzrosła natomiast ponad dwukrotnie (z 8 do 17) liczba uczestników przebywających w WTZ przez 7-9 lat (w wieku odpowiednio 34 i 32 lat) oraz o 26,5 % (z 32 do 43) uczęszczających do warsztatów ponad 9 lat, dla których średnia wieku wynosiła odpowiednio 38,8 i 39,5 lat.

Z-ca Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że według analizy kompleksowych ocen uczestników WTZ przeprowadzonych w latach 2012 – 2013, spośród 43 osób uczęszczających w zajęciach WTZ ponad 9 lat¹²:

- w 9 przypadkach Rady Programowe wskazały na konieczność skierowania uczestnika do ośrodka wsparcia z uwagi na brak postępów w rehabilitacji oraz złe rokowania co do możliwości zatrudnienia. Jednakże z uwagi na okresowy brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia (w Mieście funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, w którym brak jest wolnych miejsc) przedłużono im uczestnictwo w terapii,
- w 11 przypadkach rady programowe wskazały na możliwość aktywizacji zawodowej, tj. podjęcie zatrudnienia w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy, jednakże z uwagi na okresowy brak możliwości zatrudnienia, przedłużono terapię w warsztatach. Jak wyjaśniła z ca Dyrektor MOPS, przyczyną długotrwałej rehabilitacji tych osób był brak ofert pracy w zakładach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu znacznym i umiarkowanym. Ponadto,

¹¹ Cztery osoby 20 lat i jedna 19 lat w wieku 42 – 45 lat, wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

¹² W tym 23 osoby w WTZ przy TPD (47 % ogółu uczestników) oraz 20 osób w WTZ przy Fundacji (54 % ogółu).

na terenie Sosnowca brak zakładu aktywizacji zawodowej, w którym byłaby możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

W przypadku 23 pozostałych osób, Rady Programowe przedłużyły ich pobyt w WTZ z uwagi na pozytywne rokowania w prowadzonej w warsztatach rehabilitacji, umożliwiające w przyszłości podjęcie zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. 134-139)

3.2. Według wyjaśnienia z-cy Dyrektor MOPS zapotrzebowanie na miejsca w WTZ ustalano na podstawie informacji od podmiotów prowadzących warsztaty, które również przyjmują wnioski osób zainteresowanych. Na podstawie ww. informacji MOPS prowadził rejestr osób oczekujących na przyjęcie do WTZ. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. na miejsce w WTZ oczekiwało sześć osób, a do końca 2013 r. na liście oczekujących pozostały dwie osoby.

(dowód: akta kontroli str. 139-140)

3.3. Ośrodek, według wyjaśnienia z-cy Dyrektor MOPS, w okresie objętym kontrolą nie podejmował samodzielnie działań umożliwiających uczestnikom WTZ podjęcie zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. 217)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Przestrzeganie regulacji prawnych w zakresie dotyczącym trybów i zasad udzielania pomocy beneficjentom.

4.1. Zgodnie z art. 10b ust. 2a ustawy o rehabilitacji, w okresie objętym kontrolą koszty działalności WTZ w 10 % były dofinansowane ze środków własnych Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 108)

4.2. W umowach o dofinansowanie działalności warsztatów prowadzonych przez TPD¹³ i Fundację¹⁴, zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i polityki Społecznej z 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej¹⁵, zawarto informacje dotyczące liczby uczestników warsztatów i pracowników, w tym liczbę etatów, wykaz stanowisk i wymagane kwalifikacje. Wysokość środków finansowych na prowadzenie działalności w poszczególnych latach, stosownie do § 5 ust. 5 ww. rozporządzenia, określono w aneksach do ww. umów stanowiących preliminarz kosztów. Wysokość przyznanych środków podano z uwzględnieniem podziału na poszczególne rodzaje kosztów i procentowego udziału środków PFRON w kwocie ogólnej.

(dowód: akta kontroli str. 281-314)

4.3. W latach 2011-2013 uczestnikami WTZ nie były osoby niepełnosprawne przebywające w jednostkach organizacyjnych obowiązanych do zapewnienia terapii zajęciowej na podstawie odrębnych przepisów. W związku z powyższym nie pomniejszono kwoty dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych ze środków PFRON.

(dowód: akta kontroli str. 218)

¹³ Nr 2/WTZ/2009 z 22 lipca 2009 r., obowiązującej do końca maja 2014 r.

¹⁴ Nr 1/WTZ/2009 z dnia 17 czerwca 2009 r. obowiązująca do końca maja 2014 r.

¹⁵ Dz. U. Nr 63, poz. 587, dalej zwane „rozporządzeniem w sprawie WTZ”.

4.4. Rada Miejska uchwałą Nr 86/VI/2011 z 31 marca 2011 r. określiła zadania z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych i wysokość ich dofinansowania. Aneks¹⁶ do umowy określającej warunki finansowania działalności WTZ (zawartej z podmiotem prowadzącym WTZ) został zawarty 1 marca 2011 r., tj. 30 dni przed podjęciem ww. uchwały przez Radę Miejską. W sprawie dofinansowania działalności WTZ w 2012 r., Rada Miejska podjęła uchwałę Nr 345/XXI/2012 w dniu 29 marca 2012 r., przy czym w uchwale określono tylko zadania przyjęte do dofinansowania. Kwoty dofinansowania poszczególnych zadań określił Prezydent Miasta zarządzeniem Nr 296 z dnia 30 marca 2012 r. Aneks¹⁷ do umowy zawarto natomiast 9 stycznia 2012 r., czyli 79 dni przed podjęciem uchwały przez Radę Miejską. Uchwałą Nr 597XXXIV/2013 w sprawie finansowania zadań w 2013 r., Rada Miejska podjęła 28 lutego 2013 r., Kwoty dofinansowań poszczególnych zadań Prezydent Miasta określił zarządzeniem Nr 257 z dnia 22 marca 2013 r., natomiast aneks¹⁸ do umowy zawarto 18 stycznia 2013 r., tj. 40 dni przed podjęciem uchwały przez Radę Miejską.

(dowód: akta kontroli str. 317-346)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W okresie objętym kontrolą niezgodnie z § 5 ust. 5 rozporządzenia w sprawie WTZ, aneksy do umów o dofinansowanie działalności warsztatów zawierano 30, 79 i 40 dni przed podjęciem przez Radę Miejską uchwały określającej zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz wysokość ich dofinansowanie ze środków PFRON. W myśl przywołanego przepisu, strony umowy w terminie 14 dni od dnia przyjęcia przez radę powiatu wspomnianej uchwały, określają w formie aneksu do umowy wysokość środków na działalność WTZ w danym roku. W latach 2011 – 2013 aneksy te z upoważnienia Prezydenta Miasta zawierała była dyrektor MOPR.

W złożonym wyjaśnieniu z-ca Prezydenta Miasta podał m.in.: „W związku z zapisami w umowach zawartych w 2009 r. z podmiotami prowadzącymi WTZ i obowiązującymi w kontrolowanym okresie, podstawą dofinansowania działalności WTZ był zatwierdzony preliminarz kosztów, wprowadzony aneksem do umowy. Dlatego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego wprowadzał aneksy do umowy, by jednostki miały możliwość wydatkowania środków w pierwszym kwartale roku. (...) Jednocześnie informuję, iż w obecnie obowiązujących umowach zawartych dnia 02.06.2014 r. zapisy dotyczące wysokości środków finansowych na roczną działalność WTZ oraz terminy wprowadzania planów finansowych zostały uregulowane w sposób zgodny z wymogami określonymi rozporządzeniem w sprawie warsztatów terapii zajęciowej”.

(dowód: akta kontroli str. 347-349)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

¹⁶ Nr: PR. Nr DSN.8151-1/WTZ/11

¹⁷ Nr: PR. Nr DSN.8151-1/WTZ/12

¹⁸ Nr: PR. Nr DSN.8151-1/WTZ/13

5. Sprawowanie nadzoru nad wykorzystaniem środków przekazanych beneficjentom.

5.1. Środki PFRON przekazane według algorytmu były wykorzystane w 2011 r. na zadania i w kwotach określonych uchwałą Rady Miejskiej¹⁹. W latach 2012 – 2013 środki wykorzystano w kwotach ustalonych na poszczególne zadania przez Prezydenta Miasta, gdyż Rada Miejska w podjętych uchwałach ustaliła tylko zakres zadań²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 90-99)

5.2. W latach 2011-2013 PFRON nie przeprowadzał kontroli w MOPS. Kontrole przeprowadzone przez inne instytucje nie dotyczyły tematyki nin. kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 110)

5.3. Na obsługę zadań dofinansowywanych ze środków PFRON rozliczono w poszczególnych latach okresu 2011 r. – 2013 r. odpowiednio 31,7 tys. zł, 44,1 tys. zł i 35,6 tys. zł, co w stosunku do sumy środków wykorzystanych na realizację zadań stanowiło 2,49 %, 2,5 % i 2,49 %. Nie przekroczono zatem kwoty wynikającej z postanowień § 7 ust 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym²¹.

Według kalkulacji MOPS, faktycznie poniesione wydatki na obsługę zadań dofinansowywanych przez PFRON, obejmujące m.in. wynagrodzenie pracowników (dwa etaty), zakup materiałów biurowych i usługi pocztowe, wynosiły w kolejnych latach 68,6 tys. zł, 76,2 tys. zł i 77,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 215-216, 225-267)

5.4. W umowach²² o dofinansowanie działalności warsztatów prowadzonych przez TPD i Fundację, zawarto postanowienia wynikające z § 14 ust. 2 pkt 9, 10 i 11 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. Ustalono tam bowiem zasady sprawowania nadzoru nad wykorzystaniem przekazanych środków (poprzez kontrolę prawidłowości wydatkowania oraz zobowiązanie podmiotu prowadzącego WTZ do przekazywania żądanych dokumentów finansowych). Określono również dokumenty stanowiące podstawę rozliczenia przekazanych środków (zbiorcze zestawienie kosztów z podaniem numerów faktur i innych dowodów potwierdzających wydatki). Postanowienia umów zobowiązują również beneficjentów środków do składania kwartalnych i rocznych informacji o wydatkowaniu środków.

(dowód: akta kontroli str. 284-288, 299-303)

5.5. W okresie objętym kontrolą, stosownie do art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji, pracownicy Działu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych MOPS przeprowadzali corocznie kontrole działalności WTZ. W roku 2011 i 2012 przeprowadzono łącznie pięć kontroli, przy czym nie objęto kontrolą wszystkich wymaganych przepisami zagadnień. W przypadku jednej kontroli nie zachowano również wymaganego trybu postępowania kontrolnego. W pozostałych czterech kontrolach w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne²³, stosownie do wymogów § 22 ust. 4 rozporządzenia w sprawie WTZ. Nie stwierdzono nieprawidłowości w przypadku kontroli przeprowadzonych przez MOPS w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 351-415)

¹⁹ Uchwała Nr 86/VI/2011 z dnia 31 marca 2011 r.

²⁰ Uchwała Rady Miejskiej nr 345/XXI/2012 z 29 marca 2012 r. i Nr 597/XXXIV/2013 z 28 lutego 2013 r. oraz Zrządzenia Prezydenta Miasta Nr 296 z 30 marca 2012 r. i Nr 257 z 22 marca 2013 r.

²¹ Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.

²² Umowy z 2009 r. obowiązujące do końca maja 2014 r.

²³ Zawarte w wystąpieniach pokontrolnych nr: SR.0911-17/12 z 30 stycznia 2013 r., SR.0911-05/13 z 9 grudnia 2013 r. i SR.09.11-07/13 z 29 stycznia 2014 r.

5.6. Według informacji dotyczących przebiegu trzech największych turnusów rehabilitacyjnych²⁴, przekazanych przez ich organizatorów nie miały miejsca przypadki rezygnacji z turnusu lub skrócenia pobytu przez uczestnika.

(dowód: akta kontroli str. 144-156)

5.7. Z-ca Dyrektor MOPS wyjaśniła, że Ośrodek nie określił w jakich turnusach rehabilitacyjnych mogą uczestniczyć osoby niepełnosprawne. Osoby te samodzielnie dokonywały wyboru organizatora. Pracownicy Ośrodka sprawdzali tylko czy organizator turnusu jest ujęty w rejestrze prowadzonym przez wojewodę oraz czy wybrany ośrodek odpowiada rodzajowi niepełnosprawności osoby ubiegającej się o dofinansowanie.

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej trzech największych turnusów ustalono, że odpowiadały one rodzajowi niepełnosprawności uczestników. Zajęcia specjalistyczne realizowane były w wymiarze nie mniejszym niż 60 % ogólnego czasu zajęć zorganizowanych (60,2% i 61,2%), a dzienny wymiar zorganizowanych zajęć wynosił 7 godzin. Organizatorzy turnusów objętych analizą spełnili zatem wymogi § 12 ust. 1 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych²⁵.

(dowód: akta kontroli str. 123-125, 141-161)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niezgodnie z wymogami § 22 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia w sprawie WTZ, w toku kontroli przeprowadzonych w 2011 r. w obydwu WTZ oraz kontroli w 2012 r. warsztatów prowadzonych przez Fundację, nie sprawdzono prawidłowości wykorzystania środków PFRON.

Starszy specjalista w komórce „Stanowisko ds. rewizji” w MOPS w złożonym wyjaśnieniu podała m.in. „...w ocenie MOPS w Sosnowcu postanowienia art. 10b ust.6a ustawy o rehabilitacji (...) oraz rozporządzenie wykonawcze nie stanowią jednoznacznie o obowiązku przeprowadzenia w każdym roku kontroli działalności WTZ z uwzględnieniem wszystkich elementów wymienionych w § 22 ust. 2 pkt 1-8 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Zapis ww. przepisu (...) daje dowolność w doborze obszarów przeznaczonych do kontroli WTZ. Ponieważ miałam wiedzę, że kontrola WTZ przy Fundacji im. Brata Alberta została przewidziana do realizacji przez pracowników Działu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych w zakresie § 22 ust. 2 pkt 1-7 rozporządzenia w sprawie warsztatów, nie planowałam i nie podejmowałam czynności kontrolnych dotyczących prawidłowości wykorzystania środków PFRON”.

(dowód: akta kontroli str. 416-442)

NIK nie podziela powyższego wyjaśnienia. Przepis § 22 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warsztatów stanowi bowiem jednoznacznie, że kontrolą która powinna być przeprowadzona w myśl postanowień art. 10b ust.6a ustawy o rehabilitacji co najmniej raz do roku, należy objąć w szczególności m.in. prawidłowość wykorzystania środków Funduszu. Dopiero ustalenia z takiej kompleksowej kontroli mogą stanowić podstawę pełnej oceny funkcjonowania WTZ.

2. W dokumentach z kontroli przeprowadzonej przez MOPS w czerwcu 2011 r. w WTZ prowadzonych przez Fundację, nie odnotowano nieprawidłowości, polegającej na niezatrudnieniu w warsztatach psychologa, do czego zobowiązywał Fundację § 13 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie WTZ. Zgodnie z § 22 ust. 4 ww. rozporządzenia w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, do informacji o wynikach kontroli dołącza się wniosek i zalecenia pokontrolne.

Kierownik Działu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych podała w wyjaśnieniu m.in.: „Z uwagi na fakt, iż kierownik WTZ (...) pomimo intensywnych starań nie mógł znaleźć osoby na stanowisko psychologa, zatrudnił tymczasowo pedagoga oraz zwrócił się z wnioskiem do MOPS o dokonanie zmian w umowie (...). W efekcie czego dokonano zmian (...), dostosowując

²⁴ Na które w latach 2011-2013 dofinansowanie ze środków PFRON otrzymało najwięcej osób (22, 14 i 13).

²⁵ Dz. U. Nr 230, poz. 1694.

postanowienia umowy do aktualnego stanu zatrudnienia pracowników w jednostce. W związku z tym, że podczas kontroli WTZ w 2011 r. faktyczny stan zatrudnienia był zgodny z postanowieniami umowy, nie wydano pisemnych zaleceń. Jednakże ustnie polecono kierownikowi dostosowanie zatrudnienia do obowiązującego stanu prawnego, tj. zatrudnienia psychologa”.

(dowód: akta kontroli str. 363-367, 444-445)

NIK nie podziela stanowiska zawartego w powyższym wyjaśnieniu. Zdaniem Izby, pominięcie ustaleń w tym zakresie w dokumentacji z kontroli WTZ miało na celu uzyskanie pozornej zgodności formalnej i faktycznej kontrolowanej działalności. Takie działanie powoduje, że kontrola nie spełnia swojej funkcji zarządczej.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁶, wnosi o podjęcie działań zmierzających do zapewnienia:

- **zawierania aneksów do umów o dofinansowanie działalności WTZ w wymaganym terminie;**
- **rzetelnego (kompletnego) prowadzenia i dokumentowania kontroli.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 października 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Doradca ekonomiczny
Halina Zapletal
Kontroler nadzorujący**

.....

²⁶ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.